

Handläggare
Amanda Folkebrant
Telefon: 08-508 33 001

Till
Utbildningsnämnden
2020-04-23

Språkcentrum för nationella minoritetsspråk, avseende jiddisch och romani chib

Remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2020/418

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör

Lee Orberson
Grundskoledirektör

Sammanfattning

Utbildningsnämnden har fått Institutet för språk och folkminns rapport "Språkcentrum för nationella minoritetsspråk" på remiss från kommunstyrelsen. I rapporten föreslås att det inrättas ett språkcentrum för jiddisch och ett språkcentrum för romani chib med Institutet för språk och folkminnen som huvudman. Språkcentrumen föreslås vara belägna i Stockholm. Uppdraget är att bistå med sakkunskap och underlätta ökad användning av minoritetsspråket i samhället.

Utbildningsförvaltningen ställer sig positiv till att det inrättas språkcentrum för de nationella minoritetsspråken jiddisch och romani chib. Språkcentrumen kan bli ett viktigt stöd för kommunerna i deras arbete med minoritetsspråken och deras utveckling. Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bakgrund/ Ärendet

Utbildningsnämnden har fått ”Institutet för språk och folkminns rapport Språkcentrum för nationella minoritetsspråk, avseende jiddisch och romani chib” (dnr. KS 2020/418) på remiss från kommunstyrelsen.

Regeringen konstaterar att nationella minoritetsspråk är väsentliga för identitet och kulturarv för de nationella minoriteterna. Med uteblivet engagemang för att bevara minoritetsspråken riskerar dessa på sikt att försvinna som levande språk i Sverige. Behovet av språkrevitaliserande insatser för de nationella minoritetsspråken är betydande för att vårda, utveckla och främja förutsättningarna för att använda språket samt för att öka antalet talare och användare av språket. Modellen med språkcentrum för språkrevitalisering har praktiserats inom det samiska förvaltningsområdet sedan 2010 med goda resultat.

Institutet för språk och folkminne (Isof) har fått i uppdrag av regeringen att utreda formerna för hur språkcentrum för finska och meänkieli kan organiseras samt utreda förutsättningarna för motsvarande funktioner för jiddisch och romani chib. Isof har i en delrapporteringen den 1 februari 2019 lämnat förslag till hur språkcentrum för finska respektive meänkieli kan organiseras. Förvaltningen tillstyrkte dessa förslag i svar på en remiss från kommunstyrelsen (utbildningsnämndens sammanträde 2019-04-25, dnr 1.6.1-2832/2019).

Isof konstaterar i rapporten att behovet av revitaliserande insatser för de nationella minoritetsspråken jiddisch och romani chib är stora. Det föreslås därför inrättas ett språkcentrum för jiddisch och ett språkcentrum för romani chib med Isof som huvudman. Båda föreslås inrätta styrgrupper med representanter inom respektive minoritet. Det övergripande ansvaret föreslås vara att tillgodose minoriteternas behov av att återta sitt eget språk. Dessa språkcentrum ska bistå med sakkunskap och underlätta ökad användning av minoritetsspråket i samhället. Språkcentrumen föreslås vara belägna i Stockholm.

Som alternativ till inrättandet av språkcentrum har Isof presenterat möjligheten att fördela statsbidrag till revitaliseringsprojekt och närmare samarbete mellan minoriteterna och de lärosäten som är knutna till respektive nationellt minoritetsspråk. För att revitaliseringsarbetet ska bli effektivt och få långsiktiga effekter har språkcentrummodellen emellertid ansetts mer önskvärd.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom grundskoleavdelningen i samverkan med gymnasieavdelningen och förskoleavdelningen.

Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 14 april 2020. Ärendet kommer också att behandlas vid funktionshinderrådets sammanträde den 6 april 2020.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till förslagen.

Utbildningsförvaltningen ställer sig positiv till en statlig samordning för att revitalisera de nationella minoritetsspråken. Förvaltningen har uppmärksammat de problem som utredningen pekar på avseende bland annat bristen på modersmåls lärare och avsaknaden av läromedel på de nationella minoritetsspråken. De föreslagna språkcentrumen kan bli ett viktigt stöd för kommunerna i deras arbete med minoritetsspråken i stort samt för modersmålsundervisningen, till exempel genom att verka för kompetensförsörjning och kompetensutveckling. Språkcentrumen kan också bidra med kompetensutveckling om de nationella minoriteterna judar och romers kultur, där språket spelar en viktig roll. Vidare kan språkcentrumen verka för framtagandet av läromedel för modersmålsundervisning i minoritetsspråken.

Regeringen har i betänkandet ”Långsiktighet och stadga i arbetet framåt – en myndighet för romska frågor” (DS 2019:15) föreslagit inrättandet av en ny statlig förvaltningsmyndighet, *Myndigheten för romska frågor*. I myndighetens uppdrag ska bland annat ingå att samla och medverka till att levandegöra och sprida kunskap om minoriteten romers kultur, språk och historia samt skapa en kunskapsbank över minoriteten romers kultur. De uppdrag som formulerats för det föreslagna språkcentrumet för romani chib ligger nära detta uppdrag. Förvaltningen vill därför uppmärksamma på risken för bristande tydlighet i funktion och ansvar mellan Myndigheten för romska frågor och språkcentrumet för romani chib.

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen. Beslutet justeras omedelbart med anledning av remissens svarstid.